

Český jazyk

Charakteristika předmětu

Předmět vychází ze vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura a je součástí vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace. Vzdělávací obsah tohoto oboru má komplexní charakter, ale pro přehlednost je rozdělen do tří složek (předmětů): Jazyk a jazyková komunikace, Česká literatura a Světová literatura. Ve výuce se zcela přirozeně vzdělávací obsah jednotlivých složek vzájemně prolíná. Výuka probíhá kombinací frontálního vyučování, tandemového vyučování, práce ve dvojicích, týmové práce ve skupinách, práce na projektech, dramatizace literárních témat. Při sebeprezentaci a prezentaci práce skupiny žáci mohou využívat audiovizuální i „výpočetní“ techniku, kterou taktéž v maximální míře využíváme v běžné výuce. Významným zdrojem informací pro učitele i žáky je školní knihovna. Významná díla světové i české beletrie si studenti mohou přečíst v češtině i v originále. K dispozici mají i základní tituly odborné literatury, encyklopedie a různé druhy slovníků, k dispozici jsou rovněž elektronické zdroje informací a internet.

Většina výuky probíhá v kmenových učebnách, část výuky probíhá také ve školní knihovně za spolupráce s knihovnicemi a také v mediální učebně. Vyučování je průběžně doplňováno exkurzemi, např. návštěva Univerzitní knihovny ZČU, Státní vědecké knihovny v Plzni i Městské knihovny v Rokycanech. Využívány jsou návštěvy tematických výstav a divadelních představení.

Cíle předmětu

- naučit žáky výstižně formulovat myšlenky i výstupy vlastní práce ústní i písemnou formou v celém spektru slohových možností.
- vzbudit u žáků zájem o literaturu a o četbu vůbec
- dbát na osvojení a dodržování gramatických a pravopisných pravidel
- klást důraz na čtení s porozuměním
- vést žáky k práci s textem psaným i mluveným
- dbát na jejich kultivovaný ústní a písemný projev
- vzbudit zájem žáků o dramatickou a filmovou tvorbu

V předmětu jsou realizována následující průřezová témata:

- Multikulturní výchova
- Mediální výchova
- Osobnostní a sociální výchova
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení

Učitel:

- Žáky ve výuce vede ke kritickému přístupu při vyhledávání informací z nejrůznějších zdrojů, ke kritickému třídění a systematizaci nalezených informací a následně jejich zpracování.
- Ve výuce klade důraz na čtení s porozuměním, práci s textem psaným i mluveným.
- Žáky vede k propojování si informací z různých oborů, k získání komplexnějšího pohledu na různé jevy.
- Žáky vede k vyvozování závěrů, které umí podložit věcnými argumenty.
- Žáky vede k interpretaci textu.
- Žáky vede k hodnocení své práce.

Kompetence k řešení problémů

Učitel:

- Úlohy studentům zadává tak, aby je mohli kreativně řešit.
- Žáky přivádí k vyhledávání informací, které vedou k řešení problému.
- Žáky motivuje k samostatné kreativní práci v projektech a prezentacích.
- Žákům vytváří podmínky k nalezení různých způsobů řešení problému, k sebevědomé prezentaci jejich názorů podloženou argumenty a k přiznání zodpovědnosti za jejich rozhodnutí.
- Žáky zapojuje do různých soutěží, jakými jsou například olympiáda z českého jazyka, literární či debatní (argumentační) soutěže.

Kompetence komunikativní

Učitel:

- Žáky vede k tomu, aby výstižně, souvisle a kultivovaně argumentovali.
- Žákům dává dostatečný prostor pro prezentaci jejich názorů a jejich argumentaci.

Český jazyk

- Žáky vede k zvládnutí neverbální složky jejich projevů.
- Žáky vede k aktivnímu naslouchání.
- Žákům dává dostatečný prostor pro diskusi o problémových tématech.
- Žáky vede ke čtení s porozuměním textů administrativních, odborných, publicistických a uměleckých.
- Pro kvalitní a účinnou komunikaci vede žáky k efektivnímu využití informačních a komunikačních prostředků.
- Při skupinové práci vede žáky ke konstruktivní kritice své práce i práce svých spolupracovníků.

Kompetence sociální a personální

Učitel:

- Žáky zapojuje během výuky do skupinové práce, práce ve dvojicích.
- Žáky vede k týmové práci na projektech.
- Žáky vede k samostatné organizaci práce a k přijetí rolí ve skupině.
- Žáky vede ke kooperativnímu přístupu k práci ve skupině i v celé třídě.
- Učí žáky akceptovat názory druhých, být k druhým ohleduplní, naslouchat jim s úctou a neskákat jim do řeči, zvláště při diskusích a skupinové práci.
- Žáky vede k tomu, aby byli schopni poskytnout pomoc či o ni požádat.
- Žáky vede k tomu, aby byli schopni formulovat svou žádost, argumentačně ji podložit a přednést adresátovi.
- Podporuje v žácích sebedůvěru, sebeúctu a vedeme je k pocitu sebeuspokojení z dobře vykonané práce.
- Vytváří pro žáky pozitivní pracovní atmosféru.

Kompetence občanské

Učitel:

- Začleňováním vhodných témat vede žáky k tolerantnímu jednání a k tolerantním postojům k druhým, kteří se liší od majority.
- V žácích podporuje empatii k druhým.
- Žáky vede k zodpovědnosti za své jednání a své postoje.
- Důsledně trvá na právech a povinnostech žáků.
- Ve výuce jazyka a slohu vede žáky k poznání naší kulturní tradice a jejího ocenění

Kompetence pracovní

Učitel:

- Podporuje žáky v aplikaci jejich dosud nabytých znalostí i z jiných vzdělávacích oblastí a v aplikaci jejich dosud nabytých praktických zkušeností, a to především při řešení problémových úloh či při porozumění a interpretaci textu.
- Podporuje v žácích pozitivní přístup k pracovní činnosti a podnikavosti.

Český jazyk

vzdělávací oblast	očekávaný výstup podle RVP	školní výstup ŠVP	učivo	vazba a přesahy	poznámky
Český jazyk a literatura – Jazyk a jazyková komunikace	Žák odlišuje různé variety národního jazyka a vhodně jich využívá ve svém jazykovém i písemném projevu v souladu s komunikační situací.	Ve svém projevu efektivně pracuje s různými varietami národního jazyka. Využívá možností posouzení vlastní úspěšnosti v předmětových soutěžích.	Obecné poučení o jazyku a řeči Jazyk a řeč, jazyk a myšlení Norma a kodifikace, jazykové příručky	OSV – Sociální komunikace dovednosti spojené s komunikací – (přesnost, srozumitelnost, tvořivost, asertivnost aj.)	
	Při analýze vybraných textů popíše základní rysy češtiny a vysvětlí zákonitosti jejího vývoje i současné vývojové tendence.	Na vybraných textech vyloží základní rysy češtiny a vysvětlí vývojové tendence.	Čeština a slovanské jazyky	Seberegulace, organizační dovednosti a efektivní řešení problémů. Seberegulace jazykového projevu při řešení problémů –	
		Dokáže pracovat s kategoriemi – spisovný jazyk, hovorový jazyk, obecný jazyk a tyto kategorie odlišit	Národní jazyk a jeho útvary	VMEGS – Žijeme v Evropě. jazyková rozmanitost	
		Rozpozná základní nářečí, rozpozná profesní mluvu, slang a argot.		Evropy	
	V mluveném projevu ovládá zásady spisovné výslovnosti a pro účinné dorozumívání vhodně užívá zvukové prostředky řeči (modulace síly, výšky hlasu a tempa řeči; umístění přízvuků a pauz, správné frázování).	Vhodně užívá zvukové prostředky k účinné komunikaci (modulaci hlasu, tempo řeči, přízvuky, pauzy, frázování aj.).	Zvuková stránka jazyka Systém českých hlásek Slovní přízvuk, prostředky větné intonace Zásady spisovné výslovnosti Nejčastější odchylky od spisovné výslovnosti, pauzy, takt, frázování, melodie a tempo	Mkv – Vztah k multilingvinní situaci a ke spolupráci mezi lidmi z různého kulturního prostředí. zdokonalovat své jazykové kompetence jak používat jazyk, aby byl zbaven rasistických a diskriminačních výrazů	
		Posoudí slohovou charakteristiku zvukových prostředků. Znalosti ze zvukové stránky jazyka využívá při analýze uměleckého textu.			EV – Vliv člověka na životní prostředí
	V mluveném projevu vhodně užívá nonverbálních prostředků řeči.	Využívá základní principy rétoriky	Úvod do stylistiky Jazyk, řeč, styl, stylistika Slohotvorní činitelé objektivní a subjektivní Funkční styly Slohové postupy a útvary Stylové rozvrstvení jazykových prostředků Funkčnost a slohová vytříbenost projevu Jazyková kultura	Přesahy: SL, ČJ – analyzovat literární text s využitím znalostí ze zvukové a grafické stránky jazyka RS – slovanská území ČD – vývoj jazyka ve vztahu k vývoji společnosti	

Český jazyk

		Osvojí si nonverbální prostředky řeči a dokáže je prakticky využít	Styl prostě sdělovací Funkce, typické jazykové prostředky a rysy stylu Krátké informační útvary – inzerát, pozvánka, oznámení, zpráva Mluvené útvary – popis, vypravování, útvary běžného společenského styku Psané útvary stylu – popis, popis pracovního postupu, dopis, žádost, vypravování, popis subjektivně zabarvený, prostý, charakteristika mluvený projev		
		Získané schopnosti a dovednosti tvořivě využívá v produktivních činnostech rozvíjejících jeho individuální styl.	Praktický řečnický výcvik Praktická rétorika se zaměřením na krátké úvahové formy – kompozice a jazykové prostředky Rozvíjení vypravěčského umění		
V písemném i mluveném projevu volí vhodné výrazové prostředky podle jejich funkce a ve vztahu k sdělovacímu záměru, k dané situaci, kontextu a k adresátovi; vysvětlí a odůvodní význam slov v daném kontextu.	V písemném a mluveném projevu volí vhodné výrazové prostředky podle jejich slohotvorného rozvrstvení, funkce a ve vztahu k dané situaci, kontextu a adresátovi.	Tvarosloví (morfolgie) Principy třídění slov na slovní druhy Mluvnické kategorie jmen a sloves, jejich komunikativní funkce a stylové využití jejich forem	MV – Mediální uživatelé <i>Média a mediální produkce Hlavní formy mediálního sdělení Mediální uživatelé</i> Účinky mediální produkce a vliv médií postihnout estetickou hodnotu sdělení <i>Mediální produkty a jejich významy</i> vyhodnocovat kvalitu a význam informačních zdrojů MKV – Vztah k multilingvní situaci a ke spolupráci mezi lidmi z různého kulturního prostředí jak je možné zlepšit porozumění mezi lidmi různého kulturního původu. OSV – Seberegulace,		
	Vysvětlí a odůvodní význam slov v daném kontextu.	Tvaroslovný systém češtiny, centrální jevy české morfolgie Slovní zásoba a tvoření slov			
	Ve svém projevu uplatňuje znalosti z tvarosloví a slovtvorby	Slovní zásoba a její bohatství, druhy pojmenování Význam slova a jeho složky Frazeologie			
V písemném projevu dodržuje zásady pravopisu a s oporou příruček řeší složitější případy; účinně využívá možností grafického členění textu	V písemném projevu dodržuje zásady pravopisu a s oporou příruček řeší složitější případy;	Grafická stránka jazyka Centrální pravopisné jevy			
	V písemném projevu dokáže pracovat s hlavními myšlenkami textu	Vztah mezi zvukovou a grafickou stránkou jazyka			
	Napsaný text dokáže správně a efektivně členit				
Ve svém projevu uplatňuje znalosti tvarosloví a slovtvorných a syntaktických principů českého jazyka.	Prokáže znalosti ze struktury slova při morfematickém a slovtvorném rozboru, analyzuje prostředky tvoření.	Změny slovního významu; metafora, úženi, rozšiřování Slova mnohознаčná; homonyma; synonyma Systém a rozvrstvení slovní zásoby Prostředky spisovné a nespisovné Obohacování slovní zásoby.			

Český jazyk

			Spojování slov v sousloví, multiverbizace, univerbizace	<i>organizační dovednosti a efektivní řešení problémů</i>	
		Rozpozná vztah mezi prostředky tvoření a slohovou charakteristikou.	Tvoření slov (odvozování, skládání, zkracování) Přejímání slov. Slova přejatá, jejich výslovnost, pravopis, skloňování, užívání	<i>jak ovládám sociální dovednosti v interakci s ostatními (skupinová práce, projekty).</i>	
		Vysvětlí a odůvodní význam slov v daném kontextu. Ve svém projevu uplatňuje znalosti z tvarosloví a slovtvorby.	Tendence v současné slovní zásobě, neologizace slovní zásoby	EV – Vliv člověka na životní prostředí Ochrana životního prostředí nutnost úcty k životu, zdraví a potřeba pozitivních vztahů mezi lidmi – schopnost samostatného přístupu ekologické problematice, tj. přijímat, zpracovávat a využívat možnosti nabízených informací, posuzovat jejich důvěryhodnost – adekvátním způsobem zpracovat téma ve vlastní tvorbě publicistických projevů	
	V mluveném i psaném projevu vhodně využívá slohotvorné rozvrstvení výrazových prostředků češtiny.	Rozčlení text podle obsahově tematické složky. Získané schopnosti a dovednosti tvořivě využívá v produktivních činnostech rozvíjejících jeho individuální styl.	Publicistický styl Publicistické žánry a útvary Podstata publicistiky Základní slohové kompoziční a stylizační prostředky publicistického stylu Publicistické slohové útvary: zpráva, oznámení, úvodník, komentář, fejeton, reklama, inzerát Slovní hříčky		
Člověk a svět práce – Tržní ekonomika	analyzuje skrytý obsah reklamy, kriticky posuzuje podíl marketingu na úspěchu výrobku na trhu	analyzuje skrytý obsah reklamy, kriticky posuzuje podíl marketingu na úspěchu výrobku na trhu			
	rozpozná běžné cenové triky (cena bez DPH aj.) a klamavé nabídky	rozpozná běžné cenové triky (cena bez DPH aj.) a klamavé nabídky			Přesahy: Základy společenských věd – občan a společenské instituce Literatura – metafory, líčení
Český jazyk a literatura – Jazyk a jazyková komunikace	Využívá znalostí o větných členech a jejich vztazích, o aktuálním členění výpovědi a o druhích vět podle záměru mluvčího k vhodnému vyjádření myšlenky, k účinnému dorozumívání, logickému	Využívá znalostí o větných členech a jejich vztazích k tvoření logických výpovědí	Skladba Principy větné stavby, věta a výpověď, souvětí	OSV – Sociální komunikace, co vím o svém komunikačním jednání, komunikace přesná, tvořivá, pozitivní Poznávání a rozvoj vlastní	
		Aktuálně člení výpovědi	Aktuální větné členění, slovosled, větosled, textová posloupnost.		

Český jazyk

	strukturování výpovědí a k odlišení záměru mluvčího.	Výpovědi dokáže logicky strukturovat a zároveň postihnout a odlišit záměr mluvčího	Stylistické využití syntaktických prostředků; odbočky, vsuvky Skladební jevy v textové výstavbě Interpunkce	<i>osobnosti, můj vztah k lidem, moje hodnoty, jaký chci být (úvaha)</i> EV – <i>Člověk a životní prostředí</i>	
	Efektivně a samostatně využívá různých informačních zdrojů (slovníky, encyklopedie, internet).	Dokáže pracovat s rozmanitými informačními zdroji	Odborný styl Kompozice a jazykové prostředky charakteristické rysy Principy výstavby textu, členění textu Odstavce Popis odborný, popis pracovního postupu, referát. Mluvený odborný referát; výklad a výkladový postup	Přesahy: SV – sociologie (globalizace), politologie (učivo o EU, média a politika apod.) ČL, SL – publicistické žánry v literatuře, literatura faktu, úvahový a výkladový slohový postup v uměleckém textu.	Využívá moderní formy bankovních služeb, včetně moderních informačních a telekomunikačních technologií, ovládá způsoby bezhotovostního platebního styku
		Zpracovává z odborného textu výtahy.			
		Využívá základní principy rétoriky	Praktický řečnický výcvik Praktická rétorika se zaměřením na krátké úvahové formy – kompozice a jazykové prostředky Rozvíjení odborného vyjadřování		
	Volí adekvátní komunikační strategie, zohledňuje partnera a publikum; rozeznává manipulativní komunikaci a dovede se jí bránit.	Dokáže zvolit efektivní způsob předání informací			
		Rozpozná různé podoby fake new a hoax a dokáže s nimi pracovat	Úvahový postup, úvaha – jazyk a kompozice Druhy úvah: publicistická, umělecká, prostá		
	Používá různé prostředky textového navazování vedoucí ke zvýšení srozumitelnosti, přehlednosti a logické souvislosti sdělení; uplatní textové členění v souladu s obsahovou výstavbou textu a rozvíjením tématu.	Používá různé prostředky textového navazování vedoucí ke zvýšení srozumitelnosti, přehlednosti a logické souvislosti sdělení; rozčlení text podle jeho obsahově tematické složky. Výpověď dokáže argumentačně zdůvodnit.	Úvod do obecné jazykovědy Historický vývoj češtiny Administrativní styl Kompozice a jazykové prostředky Psané útvary – úřední dopis, stížnost, reklamace, strukturovaný životopis Komunikační strategie	OSV – <i>Poznávání a rozvoj vlastní osobnosti – jak poznávám, myslím, cítím. Seberegulace, organizační dovednosti a efektivní řešení problémů – posílení systematičnosti práce – ovládnutí myšlenkových postupů –</i>	

Český jazyk

		V písemném i mluveném projevu volí vhodné výrazové prostředky podle jejich funkce a ve vztahu k sdělovacímu záměru, k dané situaci, kontextu a k adresátovi; vysvětlí a odůvodní význam slov v daném kontextu.	Adresnost, volba prostředků verbálních a neverbálních, jazyková etiketa, asertivní komunikace Profesní konverzace Míra připravenosti, oficiálnosti, formálnosti, veřejnosti komunikace	<i>nabytí specifických dovedností (seberegulativních i komunikačních) – použít znalosti ze stylistiky v konkrétním styku s úřady – já v roli vedoucího a vedeného Spolupráce a soutěž – sociálně-komunikační dovednosti výhodné pro spolupráci MedV – Mediální produkty a jejich významy naučit se vyhodnocovat kvalitu a význam informačních zdrojů (projev, proslov) Účinky mediální produkce a vliv médií – racionálně nakládat se symbolickými obrazy – vyhledávat „nedořečená“ místa v textu (zamlčené otázky, manipulaci slovem i obrazem). EV – Vliv člověka na životní prostředí – příčiny a důsledky globálních ekologických problémů – schopnost samostatného přístupu k ekologické problematice, tj. přijímat, zpracovávat a využívat možnosti nabízených informací, posuzovat jejich důvěryhodnost, adekvátním způsobem zpracovat téma ve vlastní tvorbě (stížnost, úřední</i>	
		V písemném projevu dodržuje zásady pravopisu a s oporou příruček řeší složitější případy; účinně využívá možností grafického členění textu.	Umělecký styl Narativní postupy (řeč přímá, nepřímá, nevlastní přímá, polopřímá), monolog a dialog v textu. Styl výrazných osobností literatury Pěstování prvků individuálního stylu na základě využití znalostí rysů stylu uměleckého		
Člověk a svět práce – Pracovní právní vztahy	Uvede postup, jak uzavřít pracovní smlouvu a podat výpověď.	uvede postup, jak uzavřít pracovní smlouvu a podat výpověď	Administrativní stal		
Český jazyk a literatura – Jazyk a jazyková komunikace	Při tvorbě vlastního textu mluveného i psaného využívá základní principy rétoriky.	Aplikuje zásady spisovné výslovnosti.	Jazyk a kompozice beletristického vypravování.		
		Vhodně užívá zvukové prostředky k účinné komunikaci (modulaci hlasu, tempo řeči, přízvuky, pauzy, frázování aj.).	Kombinace vyprávěcích, popisných a úvahových prvků v jazykovém projevu uměleckém a v jazykovém projevu žákovském		
		Do mluveného projevu dovede náležitým způsobem zapojovat nonverbální prostředky komunikace.	Řečnický styl Řečnické útvary – zvukové prostředky, mimika, gesta. Diskuse, projev, proslov		
	Posoudí a interpretuje komunikační účinky textu, svá tvrzení argumentačně podpoří jeho všestrannou analýzou.	V mluveném i psaném projevu využívá vhodně slohotvorné rozvrstvení výrazových prostředků češtiny	Míra připravenosti, oficiálnosti, formálnosti, veřejnosti v těchto útvarech Z historie řečnictví		
	Analyzuje komplexně text a svá tvrzení argumentačně zdůvodňuje.	Výstavba řečnického projevu (oslovení, vyvracení nesprávných názorů)			
	Získané schopnosti a dovednosti tvořivě využívá v produktivních činnostech rozvíjejících jeho individuální styl.	Systematizace a opakování učiva Obecné výklady o jazyce: Jazyk a jazyková komunikace			

Český jazyk

			Vývojové tendence v současné češtině Jazyková kultura Internacionalizace jazyka Přehled vývoje naší jazykovědy	<i>dopis, umělecký text)</i> Přesahy: SL – texty současných autorů.	
	Pořizuje z textu výpisky, zpracovává výtahy, konspekty.	Zpracovává z odborného textu výtahy, výpisky	Porovnání základních jevů češtiny a cizích jazyků, které žáci studují		
		Při práci s textem zpracovává koncepty, anotace, shrnutí.	Myšlení a jazyk		
		Dokáže vyhledat nosné informace odborného textu a dále s nimi pracovat.	Komplexní hodnocení textů po stránce jazykové a stylistické		
Člověk a svět práce – Pracovní právní vztahy	uvede postup, jak uzavřít pracovní smlouvu a podat výpověď	uvede postup, jak uzavřít pracovní smlouvu a podat výpověď			